

Egy beszélgetés kifulladás

Dr. Noha hétköznapijai

Eörsi István

tárcanovellái hetente
jelennek meg
mellékletünkben

„Mondja csak, már olyan régen töröm ezen a fejem, maga miért szégyelli, hogy jó?” – kérdezte egy asszony – nevezük Erzsébetnek – dr. Nohától. Egy dunai étterem-hajó fedélzetén ültek, a Lánchíd közelében, Erzsébeten dekolált fekete ruha volt és szemtelen kis kalap, ez alól meresztette dr. Nohára nagy sötét szemét. „Én nem vagyok jó, kikérem magamnak!” – válaszolta ez. Erzsébet mosolygott. „Megsértettem?” – kérdezte. – „Meg hát, hiszen butábbnak néz, mint amilyen vagyok.” „Csak buta emberek lehetnek jók?” – kérdezte Erzsébet. – „Igen, legalábbis e szó közhasznú értelmében. Butának tüntetik fel még a jó istent is, akiben pedig többnyire hisznek.” Erzsébet kortyintott egy kicsit a kávéjából – már vacsora után voltak –, és szeme sarkából pillantott Nohára. „Ezt meg kell magyaráznia” – mondta.

„Tegyük fel – kezdte dr. Noha –, hogy két férfi szeret egy nőt, a nő pedig mindkettőjüket kedveli, de nem

tud dönteni köztük, és mindhárman monogám kapcsolatra vágnak. Mindkét férfi az isten segítségét kéri. Mindketten a jóságára apellálnak. Ámde az isten csak úgy lehet jó egyikükhöz, hogy a másikhoz rossz. Ha pedig nem dönt, akkor a férfiak közül egyikhez sem jó, a nőhöz viszont rossz, mert nem engedi, hogy kibújjon a választás terhe alól.”

„Ebben van logika – mondta Erzsébet. – De példázatával csak az emberek istennel kapcsolatos várakozásainak következetlenségére világított rá. Magáról az istenről semmit sem mondott.” Dr. Noha vállat vont. „Mit mondhatnék egy eszméről, mely hitet követel, ha még kísértést sem éreztem arra soha, hogy higgyek? Csak az emberekről beszélhetek, mert az ő létezésüket tapasztalom. Azt hiszik, hogy érdekellentétek által szétszabdalt világunkban értelmes fogalom a jóság. Szerintük egy magasabb rendű lény elintézheti, hogy a hiitelező megkapja pénzét, de úgy, hogy

az adósnak ne kelljen fizetnie. Ha komolyan gondolják ezt, akkor bárgyúk, ha pedig nem gondolják komolyan, akkor cinikusok. A jóság eszménye vagy csalást palástol, vagy öncsalás. Ne igyunk egy kupica szilvát?”

„Miért ne innánk?” – kérdezte Erzsébet, és egy kendőt terített a vállára, védelműl a feltámadó szél ellen. Hátradőlt a székében, és félig lezárt szemhéja alól bámulta dr. Nohát. Ez kisvártatva ficeregni kezdett. „Ostobaságot beszélek?” – „Igen.” – „És miért, ha szabad kérdeznem?” – „Mert hiába bizonyítja be hibátlan logikával, hogy a jóság fogalma értelmetlen, ha naponta tapasztaljuk, hogy vannak jó és rossz emberek. Maga például borzalmas természetű és a látszat ellenére jó ember, még akkor is, ha úgy bámul rám, mint ölyv a galambra.” – „Hasonlatát nem tudom értelmezni – felelte dr. Noha –, mert fogalmam sincs arról, hogy milyen egy ölyv.” „Nem is sejti?” – kérdezte Erzsébet. – „Dehogynem. Maga azt akarja

sugallni, hogy nincs igazam, mert ami jó az ölyvnek, az jó lehet a galambnak is.” „Nem akarom ezt sugallni, mert tudom, hogy bármi történné köztük, az ölyv végül elfogyasztja a galambot.”

Már a pálinkát is kiitták. „Most én kérdek valamit magától – mondta Erzsébet. – Ezek szerint a jóság mindig elbukik, ha választania kell?”

„Nem feltétlenül – válaszolta dr. Noha. – Elismerem, hogy túlzott szigorral fogalmaztam az előbb. Mert ha például megkérdezném, hogy magához megyünk-e e pompás vacsora után, vagy hozzám, akkor bármit válaszol is, jól dönt.”

Erzsébet sóhajtott. „Ma együtt vacsoráztam valakivel, aki tudatta velem, hogy ő bizony nem jó, hanem okos. És aztán nagy okosan kijelentette, hogy egy alternatíva akkor értelmes, ha nincs tétje.”

A pincér hozta a számlát. A legjobb pillanatban szakította félbe a beszélgetést, amikor már úgysí kifulladás.